

Gaetano Perusini, II costume popolare Udinese dal secolo XIV al secolo XIX. Udine 1966, str. 59—126. (Estrato da »Memorie Storiche Forogiuliesi«, vol. XLVI.)

Kot omenja avtor, skuša z gornjo razpravo izpolniti vrzel v pisanju o noši in njenih spremembah, ki so dokaj očitne pri tržanih in tržankah Vidma v času od 14. do 16. stoletja. Obravnavane noše pripadajo večidel najrazličnejšim rokodelcem, to je čevljarjem, krojačem, brivcem, tkalcem in klobučarjem. V omenjenem razdobju se ženska noša bistveno spreminja po obliki, gradivo za možko nošo pa je, kot ugotavlja avtor, pičlo, da bi lahko sledili nadrobnejši razvoj.

Tako so oblačila omenjenih stanov v 14. in v prvih dveh desetletjih 15. stoletja zelo bogata in okrašena z dragocenimi obšivki, z zlatimi in srebrnimi ploščicami ter z gumbi. Do konca druge polovice 19. stoletja si ženske sicer še privoščijo na svojih oblačilih različne dragocenosti, vendar daje v tem času poudarek oblačilnemu razkošju predvsem dragocenejše blago brez zlatih in srebrnih okraskov. V naslednjih stoletjih pa se je oblačilno razkošje zmanjšalo po številu oblačil in po njihovi vrednosti.

Glede ženskega perila velja, kot nadalje ugotavlja avtor, da je v tem času zelo pomanjkljivo. Spodaj so nosile samo srajco, hlače so bile povsem neznane. Do 16. stoletja so bile noge skoraj povsem gole, nogavice se prvič omenjajo šele v inventarju iz leta 1618.

Marija Makarovič

Trifunoski, Jovan: Proučavanje vo kičevskata kotlina, Glasnik na Etnološkiot muzej vo Skopje, 1965, str. 203—219.

Kičevska kotlina je osrednje območje v višinskem delu zahodne Makedonije. Na njenem obrobju se dvigujejo planinski venci: Bistra na zahodu, Bukovica na severu, Pesjaka na vzhodu in Cerska-belička planina na jugu.

Najprej je pisec spregovoril o prebivalcih, ki so večidel Makedonci; manj je albanskih (šiptarskih) in torbeških ali »turških« prebivalcev. Najstarejše prebivalstvo tvorijo Makedonci, medtem ko so Albanci prišli iz severne Albanije, zvečine z območja Mat, in to v glavnem posamično. Sprejeli so mestni način življenja in se radi mešajo s Torbeši. Ti so številčno najmanjša narodnostna skupina, ki pa je izrazito mešana; danes je maloštevilna, saj so se njeni pripadniki zvečine izselili v Turčijo. Neznatne narodnostne skupine pomenijo še muslimanski Cigani in pravoslavni Vlahi.

Najbolje razvita gospodarska panoga je poljedelstvo, s katero se ukvarja, z izjemo mesta Kičevo, 90 odstotkov prebivalstva. Planinsko živinorejo, ki je bila nekoč močno razvita, danes čedalje bolj opuščajo in je vezana na pašnike v neposredni bližini vasi. Do konca 19. in začetka 20. stoletja so živeli tukajšnji prebivalci v srednje velikih zadrugah, ki so štele 10 do 15 članov, ki pa jih v najnovejši dobi ni skoraj nikjer več. Zato je zelo razvita razdelitev prebivalstva na rodove. Od izročil se je do danes zelo vztrajno ohranila krstna slava, podobno kakor ženitovanjske in pogrebne šege, inštitucija kumstva. Na koncu navaja Trifunoski za nekatere vasi izvir njihovih toponimov kakor tudi nekatera starejša izročila, ki so se ohranila do današnjih dni.

Te kratke in zgoščene etnografske ugotovitve so lahko pobuda za izčrpnije in nadrobnejše raziskave; tako z zanimanjem pričakujemo nadaljnja preučevanja, ki jih je pisec napovedal v uvodu tega dela.

Branko Pleše